WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 294 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 4-го ЛИСТОПАДА, 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 294. JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, NOVEMBER 4, 1952 VOL. LX

ЗАКІНЧЕННЯ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

Майже тримісячна кампанія за вибір президента Злучених Держав закінчена і тепер яких 75,000,000 управнених до голосування громадян має вирішити, хто має обняти кермівництво урядової адміністрації у Вашінгтоні на протязі чотирьох років. Кандидати обидвох великих політичних партій, які змагаються за перемогу, заповіли ще на понеділок вночі останні промови з закликом до виборців піти солідарно до голосування у вівторок. Передостанню промову виголосив ген. Двайт Д. Айзенгавер, республіканський кандидат, через радіо й телевізію в суботу ввечір з Ню Йорку, складаючи перед населенням Злучених Держав програмову заяву з десяти пунктів, такого змісту:

1. На випадок вибору ген. Айзенгавер служитиме всьому народові без уваги на існуючі расові, релігійні чи інші різниці; 2. він збереже всі дотеперішні суспільні осяги й змагатиме до дальших; 3. зобов'язується привернути чесне урядування на засадах етики; 4. він ужиє повні ресурси уряду в боротьбі з інфляцією, щоб привернути вартість доляра і забезпечити працівникам, робітникам і фармерам, як теж пенсіонарам повну вартість їх платні; 5. виелімінує розтратність і зменшить податки; 6. постарається за закони для посилення прав робітника і для збереження юній та забезпечення перед депресією; 7. зобов'язується давати субсидії для втримання цін на дотеперішні фармерські продукти і розширення їх на інші продукти; розгорнути програму проєктів для наводнення і придбання електричної сили; 8. постарається за рівну нагороду заробітків для всіх американців, виключаючи поділ на першо- і другоклясних громадян; 9. виключить нельояльність в уряді і забезпечить його від комуністичних впливів; 10 обіцює сильну й послідовну політику для осягнення постійного миру і співпраці з вільними народами в Европі, а теж поїде до Кореї для провірки положення. Щоб ці пункти перевести в практику, генерал обіцює підшукати найспосібніших і найчесніших людей, яких тільки нація виховала.

Демократичний кандидат, губернатор стейту Ілиної, Адлей Е. Стівенсон, повертаючись з останньої передвиборчої промови на Сході, виголошеної в Брукліні, Н. Й. діждався тріюмфального привітування населення свого стейту, де виголосив промову в стадіоні в Шікаґо. У ній він перейшов коротко всі фази передвиборчої кампанії, безоглядно скритикував свого республіканського противника ген. Айзенгавера, закидаючи йому змінливість відповідно до місця, в якому він виголошував промови і заявив, що з уваги на таку нерішучість, генерал не заслуговує на довір'я народу. Стівенсон твердив, що Республіканська партія мала свого поступового представника в минулому, в особі колишнього кандидата Вендела Вилкі, одначе не пішла його слідом і тому тепер попала під впливи реакційних сил, які опанували генерала Айзенґавера. При кінці промови Стівенсон подав пункти своєї віри в Америку, заявляючи таке:

„Я бачу Америку такою, що в ній ніхто не боїться думати, як йому подобається і сказати те, що думає..; такою, в якій заулки і бідні квартали щезли і в якій діти виростають в пристойності й самопошані... Америку, в якій мужчини й жінки зазнають спочинку від перевтоми — спочинку потрібного для плекання духових ресурсів. Бачу Америку такою, в якій ніхто не панує над ніким і в якій ум людини не буде затемнений страхом.

„Бачу Америку в мирі з світом. Бачу Америку як горизонт людських надій. Оце наш взірець для Америки як Катедри — і ми її збудуємо, цеглу по цеглині, камінчик на камінчику, терпеливо, відважно серед покірної молитви". У промові в Шікаґо губ. Стівенсон висловив переконання, що він віднесе перемогу.

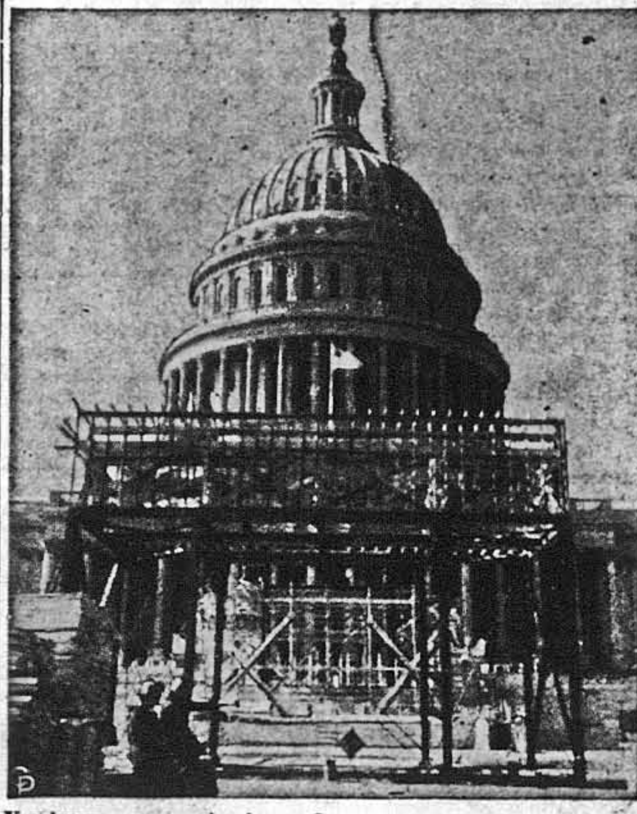
През. Труман, який виголосив під час теперішньої передвиборчої кампанії 211 промов, приїхав з останньою промовою до міста Ст. Луї і тут ще раз остеріг населення перед вибором генерала Айзенгавера на становище президента, кажучи, що він не зможе контролювати своєї партії, коли під час передвиборчої кампанії він не зміг приборкати розбіжні елементи, які послугувалися проти політичних противників неправдивими фактами, при чому президент назвав по імені сен. Джозефа МекКарті.

ПЕРЕДБАЧУВАННЯ ВИСЛІДУ ВИБОРІВ

Останні дні перед голосуванням преса присвятила майже виключно звітам з руху на виборчому терені і передбачуванням висліду виборів на президента та на інші виборні становища в цілій країні. Крім президента приходять на підставі Конституції до перевибору 32 сенатори, бо одна третина цілого Сенату має бути змінена що два роки. Одначе поточного року мають бути обрані 34 сенатори з уваги на смерть двох сенаторів, а саме в стейті Конетикат і Небраска. Палата Репрезентантів, складена з 435 членів, має бути перевибрана в цілості цього року. Стейт Мейн уже вибрав своїх трьох конґресменів - членів Палати. Крім того у вівторок відбуваються вибори на губернаторів у 29 стейтів, а стейт Мейн уже обрав свого губернатора в місяці вересні.

Президента в засаді вибирає загальним голосуванням у всіх стейтах. Одначе Конституція передбачує, що більшість населення стейту вибирає електорів, а щойно ці електори, творячи спільну Колеґію Електорів, з яких 531 голосів віддають голос на президента. Кожен стейт дає стільки електорів, скільки має сенаторів і конґресменів разом. До вирішення, хто обраний президентом, треба найменше 266 голосів. Тому може трапитися таке, що якийсь стейт вибере малою більшістю припадаюче йому число електорів і таким чином може бути обраний президентом кандидат, який має меншість усіх голосів при загальному голосуванні. На підставі різнородних калькуляцій і передбачувань демократичні провідники твердять, що вони мають запевнених для себе у Колеґії Електорів 275 голосів, а республиканські провідники кажуть, що мають запевнених 267 голосів у цій Колеґії. Обидві партії запевняють, що стейт Ню Йорк з 45 голосами і стейт Ілиної з 27 голосами у Колеґії Електорів, підуть на їх бік, а жадна з великих партій не має претенсій на Каліфорнію з 32 голосами в Колеґії. Щоденник Ню Йорк Таймс з понеділка 3 листопада, поміщуючи звіти, призбирані своїми кореспондентами в цілій країні, пише, що Айзенгавер має „певних" 11 стейтів з 73 голосами в Колеґії Електорів, а Стівенсон має „певних" 10 стейтів з 100 голосами в Колеґії. Звіти вказують, що в „непевних" стейтах про вислід голосування може вирішити невелике число голосів і тоді багато стейтів може опинитися в одному або другому таборі.

КАПІТОЛЬ ОЧІКУЄ НОВОГО ГОСПОДАРЯ

У зв'язку з сьогоднішніми виборами нового президента країни, перед Капітолем у Вашінгтоні приготовляють окремі трибуни для інавгураційних врочистостей нового його господаря. Від висліду виборів залежить хто ним буде: демократ Адлей Стівенсон, чи республіканець Двайт Айзенгавер.

Труман боронить ся проти закидів щодо Кореї, обвинувачуючи Айзенгавера

Індепенденс, Мо. — Приїхавши у минулу неділю, на закінчення своєї передвиборчої мандрівки до свого дому в Індепенденс, президент Труман виявив тут, досі дуже секретну, справу про спричинників відкликання свого часу військ з Кореї, що уможливило пізніше напад червоних на майже безборонну країну. Документ, що про нього мова, це особливо важливе і секретне зверення шефів штабів з р. 1947 з предложенням відкликання військ з Кореї. Згідно з твердженням президента, його заява викликана неправильним виясннюванням причин відкликання військ, що його подав у своїх виступах Айзенгавер, нестримано атакуючи цивільну владу в подіях, що їх викликали були самі військовики, запевняючи, що це цивільна влада завинила в пізнішім кровопролитті, якщо не в чомусь гіршому. У вересні 1947 року, керівником штабу був Айзенгавер, саме тоді, коли до Державного Департаменту вплинуло домагання військових чинників. На підставі гадки військових чинників, уряд звернувся до ОН з предложенням уможливлення проведення голосування в Кореї, яке б причинилось до майбутнього об'єднання країни та передумовою якого було б виведення чужинних військ з країни. Уряд керувався запевненням представників штабів про те, що штаби не зацікавлені затриманням військ в Кореї.

1,600 в'язнів знову збунтувались в Огайо

Коломбус, у стейті Огайо. — Начальник стейтової тюрми, Ралф В. Алвіс, виявив, що в неділю вночі 1,600 в'язнів, що були приміщені в камерах, відновили свій бунт і що сторожа пострілила одного в'язня, що відсиджує довгорічну кару. Начальник тюрми каже, що влада не мала ніколи повної контролі над бунтарями, відколи вибухли заворушення в цій тюрмі минулого тижня. Сторожа остерагла бунтарів, заки почала стріляти, одначе вони відповіли на це ображувальними вигуками. В засаді бунт підняли в'язні ізза невдоволення з харчів. Його розпочали деякі в'язні після того, як розійшлися вісті про бунт в'язнів у стейтовій тюрмі в Менард, Ілиной. Цей бунт, як відомо, здавив губернатор Стівенсон у п'ятницю минулого тижня, перериваючи свою виборчу кампанію.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В МЕТРОПОЛІЇ

Ню Йорк. — Останній кінець тижня в Ню Йорку і метрополітальній окрузі, подібно, як і в багатьох інших українських громадах проходив під знаком роковин Листопадового Зриву. В українських католицьких і православних церквах відправлено молебні на інтенцію українського народу та панахиди за полеглих борців за волю України. Поодинокі організації відзначили роковини Листопадового Зриву відповідними святочними сходинами, а в низці громад вже відбулися святочні Академії.

Громада в Елизабет дає приклад, як обходити Національні Річниці

Окремими загально-громадськими академіями відсвятковано роковини Листопадового Зриву в Ню Йорку, Брукліні та низці інших громад, але прикладом того, як належить обходити такі Національні Свята, може послужити невеличка українська громада в Елизабет, Ню Джерзі, яка наступного дня, в понеділок 3-го листопада, передала до Комітету Українського Конгресового Комітету на народні цілі круглу суму: ТИСЯЧУ ДОЛЯРІВ, що їх зібрано на Листопадовому Святі. Святочна Академія відбулася в Народньому Домі, невелику залю якого вщерть заповнило коло 300 учасників. Вступне слово сказав парох о. радник Лев Чапельський, а в мистецькій частині програми виступав Метрополітальний Хор під диригентурою п. Романа Левицького та із солістами Лесею Крук (сопран), В. Бакуном (тенор) та Ю. Богачевським (баритон). Акомпаніювала Оля Дмитрів. Виступала теж група танцюристів під проводом Володимира Бакада. Тому, що головний промовець захворів, відповідну доповідь про Листопадовий Зрив виголосив п. Роман Слободян, головний касир Українського Народного Союзу, закінчуючи свою промову закликом до збірки фондів на народні потреби, яку сам і перевів. Приявні з одушевленням прийняли повідомлення голови Об'єднаного Комітету п. Миколи Киценюка, що збірка дала у висліді круглу суму тисячу долярів. Це не перший раз, що ця українська громада дає приклад цілій нашій американсько-українській спільноті, як повинні бути святковані Національні Річниці.

Листопадові Роковини в Ню Йорку

Врочисте святкування Листопадових Роковин в місті Ню Йорку почались відповідними відправами в українських церквах, по закінченні раніших Богослужб в трьох православних і о год. 4-тій після полудня в католицькій церкві св. Юра. В церкві св. Юра до відправи станули сім священиків, а глибоко патріотичну проповідь виголосив о. М. Ваврик. Церква була вщерть виповнена вірними, а поодинокі організації взяли у відправах участь під своїми прапорами. Пластуни з'явились в своїх однострояx. Під час відправ сурма Українсько-Американських Ветеранів заграла жалібну мелодію по полеглих за волю України. Панахиду співав чоловічий хор „Думка" під проводом п. Романа Степаняка.

Святочна Академія відбулася о год. 7-мій ввечорі в майже заповненій великій залі Фешин Інституту. Метрополітальний Хор під диригентурою п. Романа Левицького започаткував Академію американським і українським національними гимнами. Святочну промову виголосив б. міністер закордонних справ Західно-Української Народної Республіки і теперішній керманич ресорту закордонних справ Виконного Органу УНРади та її представник в ЗДА д-р Степан Витвицький. В мистецькій частині програми виступали бандуристи під проводом Степана Ганушевського, соліст-баритон Осип Стецура та Метрополітальний Хор, що на закінчення відспівав „Молитву" із опери Артемовського „Запорожець за Дунаєм". На фортепіяні акомпаніювала солістові і хорові Оля Дмитрів. Артистка Тамара Позняківна віддеклямувала Б. Лепкого: „В Храмі св. Юра". Свято закінчено гимном „Не пора".

Листопадові Роковини в Брукліні

Бруклин Норт відсвяткував Листопадові Роковини в неділю 2. листопада в залі „Народного Дому", яка могла б була прийняти ще більше число учасників. Цікаву програму започатковано відспіванням американського гимну. Отець Степан Сулик у вступній промові з'ясував важливість Листопадового Зриву, по чім під диригентурою п. Остапа Улицького відспівав чотири пісні: „Ой у лузі червона калина", „Вилітали сизі орли", Мих. Гайворонського і дві пісні Івана Недільського: „Весняний сон", і „Засяло вонце золоте". Пані Марія Стефанишин деклямувала з чуттям поезію про ті славні події нашого минулого. Редактор Лев Лепкий поділився своїми цікавими спогадами про свою власну участь в Листопадовому Зриві. Його промову присутні вислухали з напруженням зацікавленням. На заклик пана Юліяна Павчака присутні зложили дол. 65.15 на Український Конґресовий Комітет. Свято закінчено відспіванням українського національного гимну.

Гостинний виступ Українського Театру В. Блавацького

Український Театр під мистецьким проводом Володимира Блавацького з Філадельфії виступив минулої суботи ввечорі в залі Фешин Інституту з інсценізацією Стефаникової „Землі". Глибокий зміст, вдала інсценізація в постанові дир. Блавацького та знаменита гра артистів викликали велике враження на публиці, що у великій частині була заповнила залю.

УЗГІДНЕНО ПЕРЕДУМОВИ АМЕРИКАНСЬКО-ЕСПАНСЬКОГО ДОГОВОРУ

Мадрид. — Еспанський міністр закордонних справ Мартин Артахо повідомив минулої п'ятниці всіх членів еспанського уряду про усунення всіх більших перешкод для еспансько-американського договору. — Переговори в цій справі велись з ініціятиви уряду З'єдинених Держав від сімох місяців і в них брала участь окрема американська військова делегація та представники еспанського уряду. Відповідний комунікат в цій справі мав би бути проголошений рівночасно у Вашінгтоні і Мадриді вже впродовж цього тижня. Мова про еспансько-американський договір, на підставі якого З'єднені Держави мали б право користуватись під час війни еспанськими морськими і авіяційними базами, в заміну за відповідну американську господарську допомогу. Згідно з дотеперішніми інформаціями, ця американська допомога, на яку Конгрес вже ухвалив 125,000,000 долярів, мала б теж піти переважно на розбудову еспанського господарства, зв'язаного з обороною. Еспанські морські і авіяційні бази мали б бути використані Америкою для скріплення аліянтської оборони в районі Середземного моря, як і в цілій Західній Европі. Цей розвиток в американсько-еспанських переговорах закінчить остаточно практичну ізоляцію Еспанії в міжнародних відносинах від часу приходу до влади ген. Франка. Порозуміння в справі договору досягнено, як інформують, на базі взаємних компромісів. Існує велика можливість, що ухвалені Конгресом 125,000 000 долярів на допомогу Еспанії зможуть бути використані ще в біжучому бюджетовому році. Частина тих фондів буде використана теж на відповідне забезпечення та розбудову еспанської армії. — Крім того, у Вашінгтоні вважають, що на розбудову еспанських воєнних баз зможе бути використана частина з тих 2,000,8000,000 долярів, що їх дістав Пентагон від Конгресу на розбудову американських заморських військових баз.

Відкриття української секції на Міжнародній Жіночій Виставці

Ню Йорк. — Негайно після відкриття загальної 29 Міжнародної Жіночої Виставки в казармі 71 полку при Парк евеню й 34 вулиці, відбулося окреме відкриття українського кіоску на цій виставці, улаштованого заходами Українського Жіночого Виставового Комітету якого голова пані Марія Демидчук, перетяла стрічку, якою була відгранична будка від публіки, виголошуючи відповідну коротку промову з пригадкою, що українсько-американське жіноцтво перейняло на себе обов'язок плекання українського народного мистецтва для його втримання і для пригадки вільному світові про важливу ролю цього мистецтва. Після відкриття розпочалася нормальна праця жінок, призначених для догляду української секції і інформування публіки. Будка улаштована з артистичним хистом, при допомоз американського знавця таких справ, старанням керівниць мистецької секції Українського Комітету, Олі Дмитрів і Ярослави Сурмач. Під час виставки відбуваються кожного дня імпрези поодиноких національностей, що беруть участь у виставці. Українська програма закінчить цілу виставку в суботу 8 листопада в год. 9:30 ввечорі. Дотеперішні відвідувачі виставки висловлюють беззастережне признання українській секції за дотримання артистичного вигляду кіоску. Відповідна летючка і журнал, зредаґовані англійською мовою, дуже придатні при інформуванні чужої публіки.

АЛІЯНТИ ЦІЛКОМ КОНТРОЛЮЮТЬ ПОЛОЖЕННЯ НА ФРОНТІ

ГЕН. ВАН ФЛІТ ВИСОКО ОЦІНЮЄ ПІВДЕННО-КОРЕЙСЬКУ АРМІЮ; ВПРОДОВЖ ЖОВТНЯ ВОРОГ ВТРАТИВ 36,285 ВОЯКІВ

Токіо. — Ген. Джеймс Ван Фліт, командант наземних аліянтських збройних сил в Кореї, заявив вчора своїм штабовим старшинам, що збройні сили Об'єднаних Націй мають повну контролю положення на центральному секторі корейського фронту, де від кількох тижнів відбуваються запеклі бої за поодинокі стратегічні позиції. В своїй заяві, яку опісля передано до преси, ген. Ван Фліт вважав за відповідне додати, що в цілій акції на фронті впродовж тих останніх тижнів війська Південно-Корейської Республіки „виконали свої звичайні блискучі завдання." — Ген. Ван Фліт твердив: „В районі Червон-Кумгва ми займаємо всю територію, яку ми хочемо займати. Ми маємо повну контролю положення та продовжуватимемо змітати всіх китайців, яких вони кидатимуть в битву. В тій акції армія Корейської Республіки виконує свої звичайні блискучі завдання." Тимчасом на центральному фронті відбувались вчора спорадичні бої, після запеклих боїв попереднього дня. Командування Восьмої Армії проголосило вчора підсумки боїв за місяць жовтень, з яких виходить, що впродовж одного місяця ворог втратив 36,285 вояків. Ці втрати є найвищі місячні втрати ворога від листопада минулого року. З усіх втрачених було 22,285 вбитих, 13,-121 поранених і 229 взятих в полон. Попереднього дня сильні бої були розгорнулися під час того, як аліянти — переважно південно-корейці, намагалися захопити від ворога одну стратегічну гору в „залізному трикутнику" на центральному фронті. Сильний артилерійський вогонь та запекла оборона комуністів заставили південних корейців перервати наступ та залишити гору в руках ворога.

Ген. Риджвей вибирається знову на інспекцію грецької і турецької армій

Париж. — Ген. Метью Риджвей, головний командувач аліянтських збройних сил в Европі, вибирається сьогодні знову на інспекцію грецької і турецької армій, які починають спільні воєнні вправи. Разом з ген. Риджвеєм виїдуть до Греції і Туреччини теж штабові старшини аліянтського европейського командування, які репрезентуватимуть п'ять інших европейських країн та їх армій. Відвідини потривають п'ять днів і одною з їх цілей є теж „простудіювання терену", у зв'язку з виразними тенденціями совєтських стратегів створити тепер на Близькому Сході — чергове головне „вогнище холодної війни."

Югославська комуністична партія упевнена в успішній обороні перед Совєтами

Загреб, Югославія. — Тут відбувається шоста Конференція комуністичної партії Югославії. Преса підкреслює, що парт. провідники та дві тисячі делеґатів упевнені в успішній обороні перед загрозою атаки Совєтів та їхніх сателітів, хоч ніхто не скриває господарських і фінансових труднощів, які стоять перед цією країною. Між делеґатами немає того примусу, який панує звичайно на комуністичних з'їздах, бо взаємопошана та дійсна товариськість замінили почування страху і жаху. На пропозицію прем'єра Тіта вибрали президію з'їзду аклямацією. На цій листі немає прізвища д-ра Благоя Несковіча, члена Політбюра і бувшого прем'єра Сербії. І на перше місце вибивається на конференції прем'єр Хорватії Владімір Бакаріч. Генерал полковник Коца Поповіч, шеф генерального штабу югославської армії, заявив на з'їзді, що югославська армія, хоч і менша числом, але з успіхом зможе протиставитися Совєтам та їхнім сателітам, що Югославія ще більше затіснить свої зв'язки з вільним світом, який „проти аґресії та за миром". Югославська армія, говорив Поповіч, твердо стоїть на своєму місці в загальному фронті миру і ніколи не буде нікого атакувати. Вона ніколи не буде знаряддям аґресії. Далі генерал Поповіч подав до відома, що від 1948 року Югославія вишколила 1,000,000 вияків, 12,000 активних старшин та 18,000 резервових офіцерів. Хоч спроби дотеперішньої аґресії не вдалися Совєтам, то небезпека з цього боку не зменшилася.

Гелікоптер врятував літуна 15 хвилин після катастрофи

Токіо. — Капітан літун Даніель Дж. Нелсон робив світлини над річкою Ялу, коли його охоронний ракетовий літак повідомив його, що з його машини виходить дим. Капітан негайно полетів в напрямку узбережжя, де мусів сісти на воді зі своєю машиною, яка зачала занурюватися в воду. Та капітан Нелсон не замочив собі навіть ніг, бо 15 хвилин після катастрофи причалив до нього гелікоптер та кинув йому рятунковий ремінь.

АНГЛІЯ НЕПОКОЇТЬСЯ ЗМЕНШЕННЯМ ЗАКОРДОННОЇ ТОРГІВЛІ

Лондон. — Зменшення закордонної торгівлі, головно вивозу авт, спричинило зменшену продукцію в Англії.

Уряд намагається запобігти дальшому зменшуванні продукції, але вже тепер актуальна справа безробіття однієї п'ятої частини докових робітників, це значить, що 16,000 цих робітників у Лондоні, Ліверпулі і Менчестері не працюють і та дістають безробіття в висоті чотирьох фунтів і 8 шілінгів тижнево ($ 12. 32). Це безробіття докових робітників виникло головно тому, що уряд мусів вивезти закордон із пропонованих 80 відсотків усієї автової продукції тільки 54 відсотки. Ці авта можна буде продати на внутрішньому ринкові, але це не зменшить безробіття між доковими робітниками, які не можуть дістати праці при заладовуванні і виладовуванні інших товарів, бо такі товари як зерно і вугілля ладують машинами. Загострення ввозу до держав англійської спілки народів та до европейських держав спричинило зменшення експорту англійських авт. Ця справа буде предметом наради конференції держав Комонвелту, що має відбутися при кінці цього року.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exce;: holid.ys by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОМУНІСТИ І ВИБОРИ

Знаємо, що напевне наступним президентом буде один з кандидатів двох головних партій, отже Стівенсон, або Айзенгавер. Але не легковажимо собі теж й інших кандидатів, себто не легковажимо тих голосів, які будуть віддані на „проґресивних кандидатів".

Як знаємо, американські комуністи рідко виступають явно, зате часто під фірмою „проґресивних". Такими вони називають теж усіх тих, що йдуть по їхній лінії, чи дозволяють вживати своїх імен для розголошування комуністами інспірованих імпрез. Під такими назвами вони ідуть теж до виборів. Про те, яка має бути політика американських комуністів і „червонявих", говорив в Об'єднаних Націях три і пів години А. Вишинський, совєтський міністер закордонних справ. В американських газетах писали про це так: „Кат Сталін говорить в О. Н. про гуманність". Цей заголовок не відбирає одначе „чести" Вишинському; на свій лад він теж кат, але для американців його „бос" важливіша фіґура в цьому ремеслі. Вже з цього заголовку можна відчути, що думають про Совєти та їхніх представників поважні американські газети. Але факт, що Сталін таки диктує і в Америці, бо є такі, що тільки його слухають.

Ню Йорк Таймс присвятив „великим брехням" Вишинського передову статтю, виказуючи фактами, як брехав він за одним, другим, чи десятим разом, включно з брехнею про вживання ЗДА в Кореї бактеріологічної зброї. Та якраз ті брехні Вишинського є для американських комуністів дороговказом у виборах і для їхньої дальшої акції, яка незабаром почнеться.

Міг би дехто подумати, що тепер комуністам ледве чи вдасться щось осягнути, бо публіка вже визнається, що вони слуги Сталіна, а цей хоче підбити Америку і цілий світ. Не забуваймо, що ця публіка далі баламучена. От якраз тими днями появився на книжковому ринку життєпис Сталіна, написаний некомуністом, австрійським журналістом, який представляє цього ката в симпатичний спосіб, виправдуючи навіть совєтські масові вбивства й депортації та заперечуючи тортури, яких вживають енкаведисти при переслухуваннях, що вже вивело з рівноваги навіть такого американського рецензента, що хотів би ставитись до автора прихильно. Та не про цю книжку хочемо говорити, а про щось інше, про пляни дальшої акції комуністів у зв'язку з теперішніми виборами.

Віктор Різел, що добре визнається в таких справах, згадує тепер про тайні інструкції, дані американським комуністам в справі виборів на нарадах комуністичних верховодів, що відбулися 6 вересня в Ню Йорку під проводом Вильяма Фостера. Інструкції наказують комуністам взяти якнайактивнішу участь у виборах і голосувати на „проґресивних". Комуністичні кандидати, каже Фостер, повинні дістати якнайбільше голосів, щоб таким чином можна потім „лякати" членів Конґресу та легше натискати на уряд. Мовляв, глядіть, якою великою кількістю голосів ми розпоряджаємо! В тайних інструкціях сказано, що миру не хоче ні одна партія, ні Демократична, ні Республіканська. До справжнього миру змагає тільки єдиний Кремль. Демократи, кажеться далі в тих інструкціях, не є „партією бідної людини", а республіканський кандидат, це консерватист і мілітарист. Найважливіше теперішнє завдання комуністів, говорив Фостер, це боротьба за те, щоб негайно припинити війну в Кореї, очевидно на підставі тих вимог, про які говорив Вишинський в Об'єднаних Націях. А це, як знаємо, ніщо інше, а тільки вимога, щоб Злучені Держави скапітулювали перед Москвою. Так виглядає у комуністів „центральна мирова проблема".

Отже не думаймо, що аґітують у виборчій акції тільки демократи і республіканці. Завзяту аґітацію ведуть також і комуністи. Тільки, на жаль, на неї не звертають уваги головні партії, бо надто зайняті своєю власною взаємною боротьбою.

„БУРХЛИВІ ОПЛЕСКИ"

„Свою єдність і солідарність з Воюючою Україною приявні виявили бурхливими оплесками . . ." — читаємо в одному дописі. „Промовець, накресливши історичні етапи розвитку, закликав до всебічної матеріяльної і моральної підтримки українського визвольного руху, що приявні негайно й зробили, потверджуючи його слова бурхливими оплесками . . ." — сказано в іншому дописі.

Про таку імпозантну підтримку українського визвольного руху та української справи „бурхливими оплесками" з боку американських українців вичитуємо тепер у всіх дописах і спостерігаємо на всіх імпрезах і національних святах.

Грізна манія „бурхливих оплесків" починає опановувати наше громадське життя. Вона опановує публіку, якій здається, що вона „бурхливими оплесками" може допомогти визволити Україну; вона опановує й промовців, що не потребують ані праці ані натуги, щоб їхні промови мали зміст та голову і ноги, щоб в них була творча думка або переконливий арґумент. Вистачить зручно жонґлювати фразами та по-можности якнайбільше вживати патріотичних слів, соборницьких і самостійницьких, і заля дрижить від „бурхливих оплесків", заохочуючи промовця до дальшого базікання, що він й робить, збираючи все нові й нові „бурхливі оплески". Опісля тільки нерадо сходить зі сцени та почувається, правдоподібно, як герой, що „пірвав масу" не до „бурхливих оплесків", але до справжнього бою за волю України.

Тимчасом, тільки в деяких з тих дописів про „бурхливі оплески" можна подибати згадку, що крім того зложено поважну пожертву на народні цілі. Сидите на імпрезі, у виповненій людьми залі, що гримить годинами від „бурхливих оплесків", а опісля підсумовуєте збіркову пожертву і паленієте зі сорому за ті всі мізерні суми і „решту дрібними", що їх складається на народні цілі . . .

Це загрозливий стан, який не сміє продовжуватися, якщо ми хочемо вдержати і розбудувати наше громадське життя на цій землі, та якщо справді хочемо допомогти визвольним змаганням поневоленого українського народу. Ніхто не може мати нічого проти „бурхливих оплесків". Навпаки, це ж цілком культурне і загально прийняте виявлення свого вдоволення і апробати. Але самими навіть найбурхливішими оплесками ми нічого ані не збудуємо, ані нікому не допоможемо, хоч би нам від тих оплесків долоні пухли. Натомість, оплески матимуть свою справжню вартість щойно тоді, як після них до збіркових конверт чи пушок посиплються доляри, сотні і тисячі долярів, а не ці мізерні „решти дрібними".

Власне в цьому відношенні, у відношенні грошевих пожертв на народні цілі, добачуємо великий і загальний декаданс нашої спільноти. Навести б ще одну загрозливу аномалію. Громада, організація чи окремий комітет, коли влаштовують імпрезу, тепер вже майже зі засади на передімпрезових зборах говорять: „тільки не треба згадувати, що буде збірка, бо люди не прийдуть!" За цим йде дальший крок: на самій імпрезі не переводиться збірки, бо „люди" готові не прийти на наступний раз. І так крок за кроком починаємо задовольнятися „бурхливими оплесками" та „великою силою великих слів" і на тому кінчимо.

До чого це все може довести? Як зворот в нашому громадському житті піде дальше в тому самому напрямку і тими самими темпами, то ми готові ще дожити до такого, що „людей" прийдеться примановувати на імпрези обіцянками та окремими нагородами для них!

Якщо вважаємо себе за свідому спільноту, якщо хочемо вдержати та дальше розвинути наш національних доробок в цій країні та виконати наш обов'язок у відношенні до нашого українського народу, ми мусимо виявити свою громадську зрілість, свій патріотизм і свою солідарність з українською боротьбою за волю не тільки „бурхливими оплесками", але й конкретною щоденною працею та насамперед бодай вдесятеро збільшеною жертвенністю на народні цілі. Щойно тоді ми зможемо називати себе свідомою і патріотичною громадою, як перспективи збірок та пожертв не тільки не будуть нас відстрашувати від імпрез, але навпаки, притягатимуть нас ті імпрези, щоб власне там і в такий конкретний спосіб виявити свою свідомість і свій патріотизм.

Микола Чубатий

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД ПО 34 РОКАХ

Від першого листопада 1918 року проминуло вже 34 роки. Часи минають, безпосередні творці того історичного акту вимирають і між живими їх щораз менше. Наступних 34 роки української історії по першім листопада 1918 дають співтворцям тої історичної події змогу поглянути на той факт вже з історичної перспективи та сконтролювати наші тодішні вчинки та погляди на Перший Листопад з подіями, що по ньому наступили

Дивлячись на Листопад з перспективи 34 років найбільше бурхливої історії України слід ствердити, що це був акт не місцевого, галицького значення, але глибокий акт всеукраїнського значення, навіть ще перед актом злуки обох українських республік — східної та західної — довершеним 22 січня 1919. Слід собі упритомнити, що Галичина близько шість соток літ була в орбіті польських політичних впливів та була впродовж тих шість соток літ виставлена на найбільше агресивну польонізацію. Боротьба за український характер Львова зачалася ще в XV столітті Шість соток літ тривала на цім терені боротьба, щоб західну межу України, а рівночасну межу східно-християнської культури, перекинути на схід принаймні за Збруч, а галицьку територію влучити в комплекс польської національної території. Було б це сталося, то Карпатська Україна та до певної міри й буковинська Україна були б відтяті від українського пня та виставлені на кінцеву мадяризацію, зглядно румунізацію.

Перший Листопада, встановленням Західно-Української Народної Республіки, створив міжнародний акт, яким зареклямовано право Києва до тієї героїчної стійкої в українстві землі; всякі претенсії Варшави були відкинені волею подавляючої більшости населення тої країни. Та доказати чином, що Західно-Українська Народна Республіка була встановлена на цій землі з волі більшости населення автохтонів тої країни було нелегко. Вся адміністрація Галичини була в польських руках, хоч формально під австрійським цісарським орлом. В руках поляків була австрійська жандармерія; вибрати з-поміж неї меншину українців, було майже неможливо. Підготовляючись до перебрання тої землі в руки варшавського уряду, галицькі можновладні поляки подбали, щоб і військові залоги були неукраїнські у своїй більшості; тільки меншина австрійського воєцтва, майже без вийнятку старі жовніри загального ополчення, були української народности. Формація Українських Січових Стрільців, найбільше надійна українська військова частина була поза Галичиною.

Захопити Львів, спольщену столицю Західної України, здавалося, було річчю прямо неможливою, а проте прийшов бравурний перший листопад всупереч всяким реалістичним обрахункам. Український військовий штаб, що вже 31 жовтня 1918 року пополудні розташувався в шкільних залях Народного Дому під проводом сотника Вітовського та хорунжого Палієва ризикував тим, що кожної хвилини могла явитися польска боївка леґіоністів, яких тоді у Львові по розв'язанню польських Леґіонів було кілька соток та імпровізований штаб української армії розстріляти таки на подвір'ї того ж Народного Дому. На щастя так не сталося.

Це було великим ризиком українців з півтора тисячами старих австрійських ляндштурмаків українців, з шести сотнями львівської поліції та з кілька десятками, постійними військовими бранками, вибракованої молоді старатися опанувати ворожий для українства Львів. Що це сталося, то завдячити треба трьом обставинам. Перша — це велика ідейність та національна карність західних українців, зокрема у Львові. Друга обставина, це повне злегковаження українців поляками, а третя — замішання, що захопило австрійську спадщину в останніх днях жовтня 1918.

Доказом великої ідейности та національної солідарности тодішніх галицьких українців, зокрема мешканців Львова, може послужити факт, що вже в полудні 31 жовтня 1918 зі Львова роз'їхалися кур'єри Української Національної Ради з приказом наступного дня, себто першого листопада, в цілім краю переймати владу. Ця справа була майже законспірована перед поляками. У Львові вже біля третьої години пополудні українці передавали собі від уха до уха відомість, що нині в ночі українці переймають владу у Львові і мимо такого помішання українського та польського населення у Львові цей факт лишився тайною для поляків. Живучому українському поколінню слід би добре затямити собі цей факт взірцевої національної солідарности та зберігання таємниці львівськими українцями 1918 року.

Що ця дискреція в триста тисячному місті була майже вповні дотримана, показала перше-листопадова ніч. Законспіровані українські частини австрійського війська роззброювали деколи своїх товаришів поляків, що творили в поодиноких казармах більшість залоги. Я сам мав спосібність ствердити цю дивно солідарну законспірованість українців Львова першого листопада 1918.

Як один із старших студентів університету дістав я службу слідкувати тої листопадової ночі всякі можливі рухи поляків в дільниці горішнього Личакова. Поляки спали спокійним сном аж до ранку, не знаючи, що вже між годиною 2-гою та 4-тою в ночі всі казарми опинилися в руках українців, а біля шостої рано всі важніші державні будинки були опановані українськими відділами.

Виразом тої смертельної тривоги та несподіванки поляків може послужити сцена на львівськім ринку біля шостої рано, якої я був свідком. Коли я вертався з гор. Личакова на ринок якраз шоста година була на вежі ратуша. Саме в цей момент підносять на високий машт львівської ратуші синьо-жовтий прапор при звуках співу „Ще не вмерла Україна". Старенька бабуся увійшла в ринок на той мент і була прямо поражена як громом, що львівський ринок обсаджений військами з українськими кокардами, вона впала на бруку на коліна з розпучливим криком: „Боже сьвєнти, українци Львуф заєнлі!"

Або треба було видіти переразливі обличчя польських офіцерів австрійської армії, що рано йшли до служби, коли їх спиняв рядовий український стрілець та роззброював. Таке було можливе тільки при величезній карності львівських українців.

Безперечно, що дуже помічною в цім була польська зарозумілість та легковаження українського противника. І поляки підготовлялися першого листопада переймати владу у Львові. Для тої цілі громадили вони в школі Сєнкевича розпущених членів польского леґіону, що жили у Львові. Одначе вони були переконані, що перейняття Львова під польську адміністрацію відбудеться мирно з великою парадою; де б так українці могли важитися захоплювати владу силою.

Вкінці вістки, що надходили зі сходу, що 28 жовтня чехи перейняли владу в Празі, що 30 жовтня поляки перейняли владу в Кракові, виробляли настрої, що властиво вже немає влади над Східною Галичиною. Повага для австрійської влади була велика майже до останніх днів, зокрема серед старших українців. Тепер тої влади вже не стало, отже акція українців вже не мала характеру революційного акту.

Утворення Західно-Української Республіки стало актом величезного значення міжнародного та внутрішньо-українського. Міжнародне значення того акту було це, що навіть члени Версальської Конференції мало поінформовані про українську справу та на сто відсотків прихильні полякам, не могли злегковажити ясно виявленої волі західних

(Закінчення на стор. 3-тій)

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

В Полтаві 21 вересня відкрито літературно-меморіяльний музей І. Котляревського. В шести просторих і світлих кімнатах розміщено експонати зв'язані з життям і творчістю письменника та його стосунками з „проґресивною російською літературою і декабристами". В спорудженні музею приймали участь письменники і артисти Москви, Ленінграду, Києва, Мінська і Ташкенту. Ленінградська бібліотека Салтикова-Щедріна передала музеєві рукописний архів Котляревського, Московська державна бібліотека рідкісні журнали, в яких були надруковані перші рецензії на виставку „Наталки-Полтавки". З Білорусі прислано примірник „Енеїди" Котляревського білоруською мовою. Фотографії з вистави „Наталки-Полтавки" узбецькою мовою прислав Узбецький музично - драматичний театр.

Південна Україна покривається лісами, які охороняють землю від засухи і завдяки цьому повищується врожайність. За останні чотири роки на Україні засаджено лісами більше 250 тисяч гектарів землі. В майбутньому запляновано провести деревосадження в районі Південно-Українського каналу і в промислових центрах Донбасу.

Одеський театр опери і балету виставив менше знану оперу Чайковського „Іоланта". Постановщик артист Г. Дикий. Головні ролі виконують молода артистка, вихованка Одеської консерваторії Р. Сергієнко, артисти І. Тоцький, Попова, Дідученко та інші.

Д. Копиця, голова комітету в справах мистецтв УРСР, звітував в Москві про стан театральної справи на Україні. Комітет і особливо Д. Копиця були останнім часом об'єктом гострої критики з боку партійних установ і преси за незадовільне керівництво театрами. Протягом першої половини цього року театри не поставили жодної п'єси на сучасну тематику. Не зорганізовано перекладів на українську мову п'єс сучасних російських авторів. Репертуар театрів обмежений: виставляються одні і ті ж п'єси. На січень наступного року призначено новий звіт Копиці в Москві.

Комуністично - московська влада на Україні особливо штучно культивує так звану народню творчість. Мета такої політики: примусити населення ніби „від серця" в піснях, малюнках, приказках вихваляти своїх гнобителів. На Закарпатті за останні місяці „народ" створив 30 нових коломийок і 20 пісень: це підроблені під пісні партійні гасла про щасливе життя і вихвалювання Сталіна. Подібні пісеньки пишуть композитори-самоуки. В Ворошиловградській області Донбасу є аж тисяча малярів-аматорів. В Кадіївському палаці культури влаштовано виставку їхніх картин: всі ці картини носять політичний зміст. Картина шахтаря Сліпченка називається „Вождь вітає народи СССР". Київська обласна філармонія в провінційних містах влаштовує музично-літературні лекції на такі теми: совєтський патріотизм і дружба народів в музиці, композитори і письменники в боротьбі за мир і подібні.

Одеський музей західного і східного мистецтва поповнився новими експонатами: китайські селяни, що гостювали в Одесі, подарували цьому музеєві шовком вишиті портрети Леніна і Сталіна, а також вождя китайського народу Мао-Тсе-Тунга. Отаким „барахлом" наповняються українські музеї!

В Ленінграді влаштовано виставку древньо-руської культури VIII — XII століть, до якої потрапили і експонати, що належать до української історії. В звіті про цю виставку московська Литературная Газета 27 вересня писала: „Різноманітні предмети сільського господарства, речі домашнього вжитку, інструменти і інші матеріяльні пам'ятники наочно свідчать про високий рівень древньоруськомо ремесла, що на багато випередило в своєму розвиткові ремесла країн Західньої Европи".

Московська „Литературная Газета 23 вересня надрукувала передову статтю про літературні журнали національних республік, в якій, після безперестанної критики, вперше позитивно відзивається про новий напрямок літературного процесу в неросійських республіках. Як позитивне явище часопис відзначає той факт, що появилися нові твори про „стройки комунізма" і видуманий героїзм совєтських людей. Задовільні твори написали Рильський, Бажан, Дмитерко. Українські часописи і журнали завалені віршами, присвяченими 19 з'їздові партії. В жовтневому числі журналу Вітчизна друкується роман О. Гончара „Таврія", в якому фіґурують селяни, робітники, революційна інтеліґенція і українські націоналісти. В Києві на Червоноармійській вулиці побудовано і вже заселено шестиповерховий будинок для письменників. Перший поверх займає видавництво „Радянський письменник". (Л Л)

М. Заклинський

РОЛЯ ВІТОВСЬКОГО В ЛИСТОПАДОВОМУ ПЕРЕВОРОТІ

(2)

Вітовський, що був тоді адьютантом команданта УСС-ів у полі, майора Тарнавського, порадив старшинам, що вони звернулися з проханням до корпусної команди в справі дозволу відсвяткувати створення української держави. Старшини підписали таке письмо. Тарнавський поклав також під ним свій командантський підпис, хоч він був активний австрійський старшина, а нова держава створилася за ворожим фронтом. Команда 25 корпуса не дозволила на це свято, а Тарнавського негайно забрала від Січових Стрільців. На його місце прислала іншого, певнішого.

Тарнавський діяв у тій справі під впливом Вітовського, якого дуже шанував. У 1915 р., в великій мірі внаслідок розмов із ним, став Тарнавський політично свідомим українцем і в початку 1916 р. покинув команду куреня в 35 австрійському полку піхоти і перейшов до У. С. С-ів, де став командантом вишколу. Осінню 1917 р. вирушив у поле і тут був змушений покинути незабаром вашу формацію.

Прощальний вечір для отамана Тарнавського перемінився за старанням Вітовського в великий вияв пошани й любови Стрілецтва для свого доброго й талановитого команданта. Також був першою лекцією для нового, вже приявного, команданта, тоді ще щирого австріяка, сотника Микитки. Вітовський у своїй промові зазначив, що У.С.С., це організація в першу чергу політична. Її командант має високе становище в нашому громадянстві, але й дуже важке. Наш отаман мусить тепер відходити, як жертва труднощів цього почесного становища.

Полівичне становище під кінець 1918 року.

З початком осени 1918 р. було вже ясно, що війну виграли держави Антанти (Анґлія, Франція, Америка, Бельгія). Вони щораз рішучіш перемагали на полі бою. Австрійський цісар Карло звернувся 4 жовтня до президента Вилсона з проханням миру. Цей уложив був кілька місяців раніш проєкт мирових умов, між якими була вимога, щоб народи Австро-Угорщини дістали самоуправу. Тому й дав цісар Карло 16 жовтня відозву до своїх народів, що держава перетворюється на федеративну, отже хай вони творять свої національні влади.

Тимчасом надійшла від Вилсона відповідь. Вона була для Австрії смертним присудом. Президент повідомив, що він тепер дивиться на ту справу інакше: Народи Австро-Угорщини мають право самі вирішати свою долю. А вони всі забажали незалежности.

Ще заки прийшла Вилсонова відповідь, відбувся у Львові З'їзд Української Національної Ради, що складалася з послів до віденського парляменту, львівського сойму і з представників партій. З'їзд ухвалив, що з усіх наших земель Австро-Угорщини, себто т. зв. східної Галичини, з Лемківщиною, Буковини й Закарпаття творить ся українська держава.

Галицькі поляки мали в справі східної Галичини свої пляни. Їхня Рада Народова вирішила прилучити всю Галичину до польської держави. Цю державу створили були в 1916 р. під своїм протекторатом Німеччина й Австрія з польських земель, відібраних у війні від Московщини. Тепер та держава ставала незалежною. До неї хотіли галицькі поляки прилучити всю Галичину.

Делеґація Національної Ради сиділа стало у Відні та старалася добути від австрійських міністрів устaлення й потвердження границь нашої держави і владу над нею. Одначе міністри все находили якісь важливі причини, щоб відкладати з дня на день. А тут кожна хвилина була дорога, бо поляки не дрімали.

Військовий Комітет.

Провід найбільшої в Галичині партії, народно-демократичної, Народний Комітет прийшов ще літом 1918 р. до переконання, що Австрія програє війну. Тому вирішив на всякий випадок створити у Львові нашу військову силу з вояків-українців, стаціонованих у Львові. Представники Народного Комітету порозумілись у тій справі з видатнішими нашими старшинами і в половині вересня створено у Львові Військовий Комітет. До нього притягнено старшин із кожного з відділів, приміщених у Львові. Ті відділи складались переважно зі старих вояків, т. зв. „красвої оборони", призначених лікарською комісією до легкої служби в запіллі. Старшини старалися впливати на жвавіших і свідоміших вояків-українців у тих відділах, читали їм часописи, вели розмови про політичні події в світі широкому, в східній Україні та в Галичині. Під кінець вересня були вже в тих відділах гуртп наших людей, що під проводом підстаршин читали часописі та розмовляли про політику. Цих гуртів ніхто не підозрівав, бо недавно перед тим команда армії видала була наказ, щоб старшини обзнайомлювали вояків із австрійськими перемогами на фронтах. Для такої пропаґанди австрофільства призначено було по відділах окремих старшин.

Члени Військового Комітету приносили точні звідомлення на засідання про кількість наших вояків у тих відділах, та про поступ у їх зацікавленні нашими політичними справами. Важко було тих підтоптаних і перевтомлених війною людей заняти політикою і ще важче одушевити. Вони здебільшого цікавилися лиш одною справою: Коли буде кінець війни і вони підуть до дому. Лиш відділи молодих вояків були надійні: як один курінь черновецького полку, в більшості українській, або наші люди в відділі військової жандармерії під командою діяльного члена Військового Комітету, поручника Огоновського.

Дня 10 жовтня сталася в Комітеті подія, що вплинула вирішально на його працю. В тому дні переїздив через Львів підхорунжий УСС, Дмитро Паліїв, а що мав добрі зв'язки, попав на засідання Військового Комітету. Коли він придивився до їх праці, виявив здивування, чому не поширено організації на провінційні міста, де є військо. В ході дискусії згодився принести чергового дня не засідання точно опрацьований плян такого поширення діяльности Комітету. На тому засіданні Комітет приняв плян Палієва. Коли ж виявилося, що нема в Комітеті старшини, щоб чувся на силах стати організаційним референтом, підхор. Паліїв згодився взяти цю працю. Три тижні кипучої діяльности вистачило йому, щоб створити сітку місцевих Військових Комітетів по Галичині, та й почасти й поза нею.

Без цеї його праці австрійських відділів на провінції не було б кому 1 листопада роззброїти. Декотрі могли б були стати й загрозою для збунтованої столиці. І загалом питання, чи львівський Військовий Комітет найшов би був у собі силу й відвагу, виступити 31. Х. проти Австрії, якщо не мав би був за собою зорганізованого військового запілля.

Вітовський головою Військового Комітету

В другій половині жовтня 1918 року щодня відбувались події першорядної історичної ваги. Виявилося, що ніодин із народів Австро-Угорщини не хоче залишатись у федерації з нею. Кожний підготовляє незалежність, або прилуку до матірнього пня. І виявилося, що поляки легковажать українські пляни та загально признане право на самовизначення і готовлять нам нову неволю.

Члени Військового Комітету розуміли, що їм може припасти якась важка, відповідальна роля, а в них не було навіть начальника. Ніхто з них не відважився прийняти в таку бурхливу пору це нелегке становище. Врешті вирішили звернутися до У.С.-С-ів, що були тоді вже на Буковині, щоб прислали відповідного старшину на голову. У.С.С. вибрали єдиного, що вповні відповідав великим вимогам хвилі — сотника Вітовського.

Він приїхав до Львова 30 жовтня і відразу докладно обзнайомився з працею Військового Комітету та переняв провід. Тієї ж днини був він на

Микола Галій

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА РОСІЇ НА УКРАЇНІ

В СВІТЛІ ІСТОРИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ.

(5)

(Докінчення з ч. 290).

Це те саме віроломство ховає свій зоологічний шовінізм і брутальний імперіялізм в демократичну одежу, а на всіх демократів поневолених Росією народів наліплює наличку зрадників демократизму? Ба ще більше.

В своїй безоглядності й зоологічній ненависті до українства, це віроломство дійшло так далеко, що всіх українців, які тільки заговорять про самостійність України, про розбиття катівні всякого права і волі, таврують тавром агентів фашизму і гітлеризму одних, а агентами большевизму других.

Коли перечитувати статті знаних й анонімних апологетів російського імперіялізму, які друкуються на сторінках російської іміграційної, а з ряди годи і чужої преси, стане ясно, до якої ширини і глибини заложена провокація московського віроломства. Ось приклади:

„Міт, творений галицькими шовіністами про заборону на Україні української мови — брехня, потрібна їм для викликання враження про поневолений росіянами український народ". (Новое Русское Слово, 12. V. 1952).

Отож, як бачимо, в супереч дійсному станові речей, всупереч історичним документам і фактам, які ми навели в статті, російська іміграція трубить до світу:

„Миф, о запрещении на Украине украинского языка — лож".

В чому справа?

Справа в тому, що большевицький спосіб пропаганди для зовнішнього ужитку, знайшов своє примінення і у російської іміграції у зовнішній протиукраїнській пропаганді.

Пригадаймо виступ совєтського делегата в ОН, А. Маліка про бактеріологічну війну Америки в Кореї, або останню акцію большевиків на міжнародньому форумі підчас засідань „Червоного Хреста" в Торонто. І там і тут це саме виразне віроломство і цинічне нахабство, в заперечуванні істотних фактів й історичної правди одним однісіньким словом — „лож".

Пригадаймо кампанію большевицької Москви проти українських письменників в зв'язку з віршем Сосюри „Любіть Україну", проти композиторів за брак сталінського реалізму і відсутність „соціялістичної" дійсности у їхній творчості, пригадаймо представлення українських суспільних і культурних діячів XIX. століття в останньому фільмі „Тарас Шевченко", і виведення в тому ж самому фільмі російських діячів, і порівняймо її з протиукраїнською кампанією російської іміграції, а дістанемо ясну картину, з якої логічний висновок один: В питанні української національної самостійности, кампанія російської іміграційної преси є пропаґандою проти елементарних прав українського народу.

Ото ж, сказано, російські большевики і російська іміграція, не перебирають в засобах для осягнення своєї мети, щоби переконати американську публічну опінію в доцільності вдержання Єдиної Неділимої, тож вони залюбки послуговуються арґументом про германофільські настрої українців.

В Н. Р. С. з 4 серпня 1952 р. читаємо:

„Проголошення відповідальною особою, скажім просто, гітлерівська програма відділення України була цебром холодної води і на „общерусскую" і на несамостійницьку настроєну українську еміграцію".

А в тому ж самому російському щоденнику з дня 25-го липня 1952 р. написано таке:

„Постійно чути голоси про необхідність скінчити не тільки із сталінським імперіялізмом, але і зі старим „русским" імперіялізмом і роздробити Росію на низку незалежних держав. Деколи здається, що Гітлер і Розенберґ не вмерли, і що вони продовжують нашіптувати „протиросійську" політику".

По перше:

Гітлер не розпочав війни на сході для того, щоб розбити Росію і створити національні держави, а для того, щоб здобути „Лебенсрум" для німецького народу. Ні Гітлер, тим менше Розенберґ, ніколи ніде не проголосили принципу самовизначення народів. Про це знає сьогодні кожний політичний примітив, про це не відважуються говорити навіть сталінські „демократи", зате російська іміграція уживає зі смаком тих безграмотних арґументів у протиукраїнській кампанії.

По друге:

Червоноармійці найменше визнавалися в замірах гітлерівської політики на сході. В полон перестали здаватися не тому, що Гітлер хотів розчленити Росію, а тому, що в гітлерівських таборах чекала їх неминуча, мученича смерть, а ще й тому, що на завойованих землях Гітлер запровадив режім грабунку і мордування цивільного населення. Врешті про це свідчить й „Освободительное Движение". Не може бути ніякого сумніву, що генерал Власов аж ніяк не боровся проти большевиків рам'я об рам'я з німцями за розбиття Росії і створення самостійних національних держав.

На кінець ще одно питання — єдиного з росіянами протибольшевицького фронту.

І в цьому питанні, ми українці маємо гіркий досвід з росіянами. Перший, з „Временним Правительством" 1917 р., а другий раз з „Добровольческою Армією", генерала Денікіна в 1919 р.

Але, не зважаючи на все, і тепер ніхто з українців не відмовляється від єдиного протибольшевицького фронту, тільки, не під прапором „Єдиної Неділимої".

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ЛУНАЛА В АЛБЕРТ ГОЛІ В ЛОНДОНІ

Участь українських мистецьких груп у фестивалі пісні і танцю.

В суботу, дня 4 жовтня 1952 р., о год. 7-мій вечором в найбільшій залі Лондону, в якій відбуваються всі важніші музичні імпрези столиці Імперії, Альберт Голі, відбувся другий з черги фестиваль народньої пісні і танцю різних національних груп. У фестивалі взяли участь репрезентації таких країн: України, Індії, Шотляндії, Англії, Португалії, Литви, ЗДА, Австрії, Польщі, Сіяму, Фінляндії, Нової Зеляндії, Мадярщини, Західньої Індії, Венезуелі, Індонезії, Ірляндії, Еспанії, разом 18 країн.

Україну на фестивалі репрезентували мистецькі групи Відділу СУБ в Манчестері: чоловічий хор „Гомін" під управою проф. Яреми Гардія та танцювальна група „Орлик" під мист. проводом п. Петра Дністровика.

Вже давно перед фестивалем в афішах подавалося, що у фестивалі візьмуть участь різні національности, а на першому місці в них, як спеціяльна атракція реклямувалась участь українських мистецьких груп із спеціяльним зазначенням, що обидві вони здобули міжнародні нагороди на цьогорічному міжнародньому музичному фестивалі у Лянголлен.

У програмках фестивалю, які продавались в будинку перед імпрезою, було зазначено Україну чотири рази (два про продукції хору, два про виступи балету).

Як організатори імпрези доцінювали мистецьку вартість наших мистецьких груп, свідчить факт, що обом українським групам припала честь розпочати фестиваль, і вони закінчували програму.

В першій точці програми виступав хор „Гомін". Незабутнє для численно зібраних на залі українців було враження, коли як перший в програмі вийшов на сцену хор „Гомін" в силі 50 чоловік, всі одностайно убрані в національному строю, якого кольори грали у світлі проєкторів. Вже сама їх поява на сцені викликала бурю оплесків. Такими самими оплесками привітала заля і дириґента хору, проф. Я. Гордія. На виконані дві пісні „Закувала та сива зозуля..." й „Птичий хор" заля відповіла бурею оплесків і ще не вмовкли ці оплески, коли на сцені появився наш „Чумак" у виконанню „Орлика". За мистецьке виконання його заля знов нагородила танцюристів гучними оплесками. Вже перші ці виступи обидвох наших груп викликали на залі помітне враження та з'єднали нашим групам симпатію глядачів.

В міру виконування нашими групами дальших точок програми симпатія до наших груп і захоплення ними на залі зростала. Ще більші оплески дістав у першій частині програми вечора „Запорожець".

В часі перерви, в кулюарах залі доводилось нам чути дуже прихильні вислови про наші обидві мистецькі групи та про виконання їх точок програми.

Із всіх національних груп, нашим обом групам приділено два рази більше часу, ніж кожній іншій групі і тому вони, у другій частині вечора мали ще по одному виступі.

Їхній виступ, як ми вже згадали, закінчував програму. І знов заграв кольорами строїв „Гомін", а після виконання ним „Гуляли, гуляли..." та „Коломийки" заля була ними завойована, а коли зараз після них „Орлик" виконав в'язанку гуцульських танців, в закінченні якої виступило четверо наших наймолодших танцюристів і між ними малий Василько Ткачук зачав витинати присюди, заля, ще заки закінчився танок реаґувала гучно і сердечно оплесками.

Тільки „Орлик" зійшов зі сцени, ще раз і в останнє зявився на сцені хор „Гомін", ставши півколом, а за ним всі інші виконавці вечора.

Під звук органів „Гомін" разом з залею проспівали британський гимн, а проф. Ярема Гордій, відвернувшись лицем до залі, диригував цілістю.

Заля була випродана до останнього місця. В ній близько 10 тисяч місць.

Загалом програма стояла на високому рівні. Хоч багато в ній було добрих річей, годиться на цьому місці відмітити феєричний сіямський танок свічок, еспанські танці, як завжди повні життя і верви, індонезійські та литовські танці, а зокрема їх „вітряк".

Українці, за виступ своїх мистецьких груп можуть бути горді. В серці імперії, 10 тисяч добірної публіки, серед якої було багато знатоків музики та танцю, багато представників преси, де було репрезентованих добрих десятків три різних національностей ми зарепрезентували наше народнє мистецтво у прекрасній формі: багаті в кольорі наші національні строї, повні життя українські народні танці і багацтво та красу нашої пісні у дуже гарному виконанні.

Це мабуть вперше залунала в Альберт Голі українська пісня і залунала вона так, що нікому з нас не соромитись за неї.

Виступ наших мистецьких груп — безумовний наш успіх. Його досягнено тим, що гурт молодих людей безкорисно присвячує себе українському мистецтву та знайомить з ним чужинний світ. У тій їх праці обидві згадані наші мистецькі групи, які сьогодні безсумніву є нашим репрезентаційними групами на тутешньому терені, заслуговують на найповнішу піддержку нашого громадянства.

Керівник танцювальної групи П. Дністровик зазначив, що його група і він сам свій успіх в Лондоні дня 4. м. в Альберт Голі приносять в дарі балетмайстрові Василеві Авраменкові, нашому заслуженому і невтомному учителеві і пропаґаторові українського танку на чужині, який якраз цього року святкує 25-літній ювілей своєї праці.

(Укр. Думка).

Перший листопад по 34 роках

(Продовження зі стор. 2.)

українців в часі, коли право самоозначення народів стало крилатою політичною фразою дня. Хоч поляки потрапили збройно опанувати Галичину, хоч 1923 року Рада Амбасадорів признала їм правно цю територію, хоч влада Української Народної Республіки, приневолена безвихідним положенням, підписала варшавську умову з поляками, якою визнала незаінтересування Галичиною, справа ця лишилася неполадною міжнародною справою в політично-моральному розумінню і тільки це дало змогу Сталінові остаточно прилучити Західну Україну до Радянської України. Обопільним переселенням людности „розв'язано" шістсотлітній спір поміж Польщею та Україною за західно-українські землі саме в такому часі, коли поляки готовилися гучно до святкування шістсотліття прилучення Львова до Польщі.

Два політичні акти — Перший Листопад та скоро потім наступивший 22 січень 1919 року сильно скріпляли позицію українського народу в боротьбі за визволення.

Виконанням свого права державного самовизначення на Західній Україні та добровільним влученням західної України в склад об'єднаної Української Народної Республіки світ діставав наглядний доказ, що проголошення Української Народної Республіки Третім Універсалом в листопаді 1917 та проголошення самостійности України 22 січня 1918 це не химери революції в Росії, це не впливи німецькі, але ясна та незломна воля українського народу бути самостійною об'єднаною державною нацією.

Тим чином акт Першого Листопада не був актом, виключно галицького, але всеукраїнського, соборницького значення, що влив моральні сили національної єдности українського народу внутрі організму української нації та репрезентував її перед світом як новий політичний чинник на сході Европи.

Над тими фактами вже не могли перейти большевики, коли опанували Україну. З тими фактами у власному інтересі мусить й нині рахуватися московський шовіністичний Кремль, ці факти засвоюють собі щораз більше всі вільні нації світу.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Академія в честь Ю. Головінського

4-тий Відділ Організації Державного Відродження України (О.Д.В.У) в Дітройті, Міш. влаштував в неділю 5 жовтня академію в честь патрона, сл. п. сот. Юліяна Головінського, командира VI Равської Бриґади У.Г.А., крайового команданта У.В.О. та близького співробітника сл. п. полк. Є. Коновальця.

Скромне, але видержане в поважному настрої свято, пригадало доволі численним учасникам знову дні нашої слави, наших змагань, успіхів і невдач. Зв'язувало сьогоднішню геройську боротьбу українського народу, а особливо його найкращих представників — У.П.А. — з нашими давнішими визвольними змаганнями — в одне нерозривне ціле.

Після відкриття Академії головою 4-го Відділу О.Д.-В.У. п. М. Горином, інж. М. Білий відчитав продуману, поетичним чаром овіяну доповідь ред. М. Бажанського, що був перешкоджений і не міг сам її виголосити. Сольоспіви пп. І. Косівського, М. Кондрацького та С. Золи при фортепіяновім супроводі п. О. Дубрівної-Соловій переплітались з деклямаціями наших малих артистів — Віри Зубальської та Калини Ткачук, викликуючи патріотичний настрій.

На заклик інж. Богача приявні зложили 35 дол. на посилення визвольних змагань.

С. Кулик

З весілля на хворих в санаторії в Гавтінґу

В Дітройті в суботу дня 11 жовтня ц. р. відбулося вінчання п. Анастазії Завойської і п. Теодора Гнатюка. З цієї нагоди за ініціятивою п. Павла Биц, переведено збірку для хворих в санаторії в Гавтінґу. Збіркою, що принесла $25 занялися п. Павло Биц і п. Виницький. Гроші вислано в призначене місце. Щирі побажання „Многих Літ" для „Молодої Пари", сердечна подяка всім жертводавцям, що в торжественну і святочну хвилю, відчули тяжке положення нещасних хворих в санаторії.

Павло Биц

Сиракюз, Н. Й.

Десяті роковини УПА

В неділю, дня 26 жовтня ц. р., в залі Українського Народного Дому, влаштовано місцевим Осередком Спілки Української Молоді Америки (СУМА), під патронатом Українського Конґресового Комітету велике Свято УПА.

Свято розпочалося американським гимном, що його відспівав мішаний хор під дир. проф. Й. Заяця. Вступним словом голова місцевого Відділу Укр. Конґресового Комітету д-р І. Заваликут відкрив свято та привітав святочну громаду, яка без різниці на віроісповідання та місця свого походження — зібралась численно (понад 260 осіб).

Основну глибокозмістовну доповідь виголосив голова Головної Управи СУМА проф. С. Вожаківський. Доповідь своїм глибоким змістом прикувала увагу присутніх і кожний полинув думками туди, де бійці в рядах УПА борються за самостійність України. Він дальше закликав до піддержки Воюючій Україні.

Святочний реферат англійською мовою виголосив тут народжений студент Ю. Копко і на тому закінчилася перша частина свята.

Друга частина складалася зі слідуючих точок: мішаний хор під дир. проф. Й. Заяця відспівав „Молитва за Україну" (Лисенка-Кошиця) та народні пісні „Єднайтесь діти України" (І. Омельського), „Не пускає мене мати" (О. Ревуцького). Опісля деклямували: п-на В. Шара „Молитва за поляглих" (Тарнавського), п. П. Луцишин „Конкістадори" (І. Франка).

Квартет (А. Дидик, В. Гук, М. Коджак і П. Луцишин) виконав пісні „Збудись Україно" та „Заплакали карі очі". п. С. Тишко віддеклямувала вірш „Марш Чорноліського Полку" (М. Босслава), п. В. Гук віддеклямував „І Ти колись боролась мов Ізраель" (Л. Українки).

Опісля виступив чоловічий хор під дир. п. П. Яворського та відспівав „За Рідний Край" (М. Гайворонського), „Ура в бій" (М. Вахнянина) і „Соловейку любий брате". Свято закінчено українським національним гимном.

В. М—нч

Ню Йорк, Н. Й.

З весілля на допомогу раненому воякові УПА.

З нагоди вінчання Антона Микича (Журавля) — учасника Української Повстанської Армії і Ірини Горощак, весільні гості зложили на руки Мих. Мокрівського та Ів. Коритенського слідуючі грошеві пожертви на допомогу раненому воякові УПА Тучі, який стратив ногу в часі переходу в зах. Европу: І. Чорнявський 5 дол.; по два дол.: Д. Малик, М. Поглід, П. Лучка, М. Галько; по одному доларові: В. Ротушний, Ю. Ратушна, Г. Тамтала, М. Макар, Д. Харись, М. Мачура, А. Галушка, М. Ковальський, І. Параус, О. Сенижук, І. Блиха, О. Смоляк, В. Роман, М. Голубко, О. Німалович, І. Коритенський, Ю. Котляр, В. Гірняк, М. Мачула, Т. Честер, А. Микич, М. Мокрівський, І. Горощак, Раковський, Ю. Хавко.

З нагоди вінчання учасника Української Повстанської Армії Івана Коритенського (Драгомира) і Анслі Антонів зложили на руки М. Мокрівського, М. Погліда, і А. Микича слідуючі пожертви на допомогу хорим і раненим воякам УПА, які перебувають в зах. Европі — зокрема на закуплення протези для вояка УПА Тучі, який стратив ногу в часі переходу в зах. Німеччину: І. Коритенський 11 дол.; А. Паканік 5 дол. по 2 дол.: Ф. Федишин, М. Поглід, М. Галько, І. Дусаненко; А. Сатур 1.50 дол.; по 1 дол.: мґр. І. Хамуляк, І. Ділай, А. Микич, М. Жук, В. Баран, К. Баран, П. Гладаш, П. Конколювський, Д. Доскоч, Е. Винницький, Ю. Балас, М. Івасишин, М. Гірняк, М. Флис, В. Уздейчук, В. Морос, Е. Яворський (Чайка), Б. Дувбенко, В. Коваль, О. Сцібайло, О. Бачик, А. Кузьма, П. Шкафаровський, Н. Н., С. Серевко, В. Коцур, А. Стахів, В. Поворожник, М. Розтішевський, В. Морос, С. Максимів, Д. Білоцеркович, Я. Викрентович, П. Вільчинський, В. Возняк, І. Скала, Г. Полівка, Шеремета, В. Роман, Я. Бацик, М. Редька, Н. Н., В. Грицик, М. Собчишин, В. Гаврилюк, А. Стопницька, П. Ракочий, І. Підгасецький. Решта дрібними.

Всім жертводавцям щира подяка.

За Станицю Вояків УПА в Ню Йорку:

Іван Коритенський, секр.

Ню Йорк, дня 22 жовтня 1952

засіданні Національної Ради.

Ранком 31 жовтня прочитав Вітовський у часописах, що польська Ліквідаційна Комісія приїде 1 листопада до Львова. Польські політики створили її кілька днів раніше — і вона вже встигла перебрати владу в Кракові, отже й у всій західній частині Галичини, та відібрати від урядовців присягу на вірність Польщі.

У Львові майже всі урядовці намісництва, Краєвого Виділу, повітового, староства і т. п., були поляки. Ліквідаційна Комісія не мала б найменших трудноців осягнути те саме що в Кракові та поставити наш нарід перед доконаний факт.

Загроза була велика. Вітовський негайно скликав засідання Військового Комітету і з'ясував небезпеку. На тому засіданні Комітет вирішив перейняти найближчої ночі у Львові та на провінції владу в імені Національної Ради, роззброївши австрійські відділи.

Вітовський знав із засідання попередньої днини, що думає Національна Рада. Вона чекає, аж Відень дасть їй у руки владу в східній Галичині й Буковині, а навіть на Закарпатті. Бувають ситуації, коли лиш військовики розуміють повагу становища та конечність негайної, хоча й небезпечної дії. Така ситуація була й тоді.

Вітовському було в ту пору 31 років, одначе був він поважний понад свій вік і мав, як голова Військового Комітету, почуття відповідальности за долю Західніх Земель. Тому й рішився він на такий революційний крок. Щоб переворот найближчої ночі удався, слід було негайно видати всі зарядження. І Вітовський зробив це. Всі накази до провінційних Військових Комітетів роззброїти австрійські відділи і до повітових Народних Комітетів, перебрати владу в імені Нац. Ради, підписав він сам.

Аж тоді, коли всі справи, зв'язані з переворотом, були в русі, пішов він на засідання Нац. Ради, що відбувалося в тих днях майже без перерви. Наші політичні провідники були схвильовані вісткою про приїзд Ліквідаційної Комісії і саме тоді вислали депутацію до намісника Галичини, австрійського генерала, щоб передав їм владу. Генерал-намісник відповів, що в тій самій справі приходили до нього тільки-що поляки, і їм відповів він те саме, що й тепер українцям: Нікому влади не передасть, бо не має на це наказу з Відня. Бунтів і заворушень не боїться, бо має під рукою два добірні батальйони (курені), що здавлять усяку спробу.

Національна Рада чекала, аж депутація вернеться і тоді дальше вела наради, що робити. Один член Нац. Ради, що саме приїхав із Відня, запевнював, що тієї ж днини, 31-го X. вирішить рада міністрів передати нам владу. Він doраджував чекати, аж приїде з Відня кур'єр із наказом до намісника. Цю думку піддержала більшість членів Нац. Ради.

Тоді виступив із промовою Вітовський. Для нього Відень уже не існував. Він рішуче спротивився, щоб знову чекати. Австрія все крутила й обманювала наших послів. Якщо ми занедбаємо, чекає нас неволя. Владу треба взяти силою. До військового перевороту вже все готове і годі відкладати. Він може вдатися лише найближчої ночі. Всі накази вже видані.

— Чи ви справді підготовані виконати військовий переворот? — спитав його президент Нац. Ради, д-р Кость Левицький.

— Зовсім! — відповів сотник Вітовський.

— Чи маєте стільки військової сили, щоб обсадити й держати місто?

— За дотеперішніми обчисленнями маємо.

— Чи будете розпоряжати потрібною кількістю зброї, щоб здавити можливий опір?

— Без найменшого сумніву

— Чи будете мати достатočні запаси харчів?

— Здобудемо повні склади.

— Коли думаєте приступити до перевороту?

— Вночі, коло 4 години наші вояки під проводом старшин розброять усі неукраїнські відділи та обсадять будинки державних, краєвих і міських установ.

Рішучість і самопевність Вітовського переконала членів Нац. Ради і вони згодилися на розброєння австрійських відділів і повалення австрійської влади у Львові та в краю.

— — — — — —

Значно пізніше вийшло на яву, що Австрія справді обманювала тоді наших політиків. Хитрі поляки обіцяли цісареві Карлові грушки на вербі, а саме, що виберуть його на польського короля, якщо Галичину цілу він віддасть Польщі...

— — — — — — —

Часто закидають Вітовському, що він у перших днях львівських боїв покинув провід військами.

У Вітовського був вроджений військовий талант, але не було високої військової освіти й вистачального досвіду. Він не студіював у військовій академії. Та й досвіду військового не мав великого, бо командував у війні лиш сотнею, та й інколи, в заступстві, куренем. Ці малі з'єднання не мають у боях ніякої самостійности. Відразу в початках львівських боїв почував він, що на становище команданта у Львові треба куди досвіднішого старшини із більшою військовою освітою. А що він ніколи не вносив у громадянські справи особистих амбіцій, зрікся попросту провідного становища, щоб заняв його хтось відповідніший. Нічого злого в тому не було, тим більше, що він аж тоді покинув становище, коли заняв його другий.

— — — — — —

Невмируща заслуга Вітовського в тому, що він завчасу наказав переворот і тому була змога, добре його підготовити. І в тому, що він у пору переконав Нац. Раду в конечности негайного перевороту. І в тому, що на нараді старшин, які повинні були найближчої ночі керувати роззброєнням, — він вів себе впевнено, рішуче, не вагався, не питав їх про раду, лиш відкликався до їх почуття національного обов'язку, та видавав накази короткі, ясні, рішучі.

Якими почуваннями і політичними планами перейнятий був тоді Вітовський, показує телеграма, яку він, тоді вже полковник, вислав ранком 1 Листопада 1918 р. до Києва, до Національного Союзу:

„Занятий українськими військами Львів посилає поклін Києву, столиці Соборної України".

(Закінчення)

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Спорт

У.А.С.Т. в Рочестер мистцем осінньої рунди

В дещо зміненому і відмолодженому складі виступила дружина копаного м'яча У.А.С. Т-ва в Рочестер до осінніх розгривок в „Норт Вестерн Ню Йорк Інтер Сиві сокер"-лізі.

Ольшанський, Мельник, Стасюк, Волл, Ходань, Ортинський, Завадівський, Снилик, Камад, Шевчишин, Шинаровський (Стасен, Щербак, Стасюк, Блендоногий, Масловський), це змагуни, що в красках У.А.С.Т. зуміли вирішити ряд змагань в свою користь і закріпити за собою перше місце.

Після повакаційної, першої гри з німцями в якій У.А.С.Т. з гнітучою перевагою, в наслідок стрілової недоспозиції й незіграности побідженим залишило грище (4:3), приходять перші дві точки-воковер (3:0) з Бофало Бекс, які не явились до змагань.

Наскільки твердою дружиною являється укр. одинадцятка відчули італійці, що програли чергові змагання в відношенні 4:1. У.А.С.Т. домінувало на грищі і циферний вислід ніяк не відзеркалює ходу змагань. Безперервні атаки укр. нападу лиш частинно вдалося здержувати здесперованим італійцям. Дуже добре заграли Завадівський, який в цьому сезоні являється „королем ґолів" та молоденький змагун Шевчишин. Обидва стрілили по двоє воріт.

Змаганнями, в яких У.А.С.Т. здобуло одну точку і чолове місце в осінніх розграх була нерішена з Селтікс.

До цих змагань У.А.С.Т. виступило в неповному складі, без трьох кращих змагунів (Ходань, Камад, Снилик).

Завзяттям і витривалістю українська дружина зламала сильного противника і здобула так цінний реміс. Найкращий на грищі капітан дружини Л. Стасюк, як звичайно все твердий і стійкий. Ворота здобули: Завадівський, Шевчишин і Стасюк із гарного тридцять-метрового вільного копу.

Без сумніву до найкращих виступів нашої одинадцятки слід зачислити виграну (2:1) із Лакавана Ґішпанос.

У.А.С.Т. не тільки, що здержало дуже сильну еспанську команду, але встоялось проти їх брутальної гри і неспортової поведінки „південного темпераменту". Усі без виїмку змагуни, свідомі своєї відповідальности, цілих 90 хвилин були втіленням жертвенности і завзяття.

Слушно писала чужомовна преса, що українці доказали це, що ще жодній дружині досі не вдалось. Ми від себе можемо додати, що ці змагання були для нашої команди віртуозним дебютом із блискавково швидкими атаками і подиву гідною обороною.

І коли б нашій команді вдалося на стало вдержати так високий рівень гри, тоді її місце напевно між кращими дружинами ЗДА.

Підсумовуючи, слід з приємністю ствердити піднесення спортової моралі в дружині. Почуття відповідальности і карности стали, поза малими виїмакнми, прикметою усіх змагунів.

В самій грі слідні значні *поправи у співпраці й пов'язаности гри*, хоча дружина все таки дещо за м'яка та кондиційно замало вироблена.

Беручи під увагу успіхи копунів У. А. С. Т. складаємо їм як рівнож капітанові дружини п. Любомирові Стасюкові, провідникові футбольної ланки п. Миколі Єйні та голові Т-ва п. Заплатинському Осипові щире признання та бажаємо першого місця з кінцем весняного сезону, а тепер здобуття чаш в „Нейшинел Кап Геймс".

Р. К.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В ТУРЕЧЧИНІ

ПРОПАҐАНДА СЕРЕД ХВОРИХ

Істамбул. — Уже від кількох місяців голова Української Громади в Туреччині, п. сотн. М. Забєлло, поважно хворіє, так, що довелося, мимо пекучого браку матеріяльних засобів, перевести його до шпиталю. На щастя, піднайдемо доброго хірурґа, д-ра Тапраса, який совісно піклувався хворим у грецькій лікарні.

Напередодні операції, якій мусів піддатися п. Забєлло, відвідав лікарню Вселенський Патріярх Атенаґорас. У довгій розмові з нашим хворим (годину часу) Архипастир Атенаґорас цікавився особистими справами і здоров'ям п. Забєлли, та загально-українськими справами, розпитуючи також про Його Блаженство Блаженнішого Митрополита Полікарпа, Митрополита Іларіона та справи УАПЦ

Розмова Патріярха з сотником Забєллом притягнула до залі багато цікавих: лікарів, шпитальну прислугу і хворих.

Після відходу Патріярха, греки, які прислухувалися розмові (велася французькою мовою), почали розпитувати сотн. Забєлло про зміст сказаного.

Почувши серед своїх „гостей" -греків фразу, мовляв, п. Забєлло „енас русос" (один росіянин), сотник скористався з нагоди і з місця дав формальну доповідь про Україну і її змагання від найдавніших часів.

Зацікавлені слухачі були захоплені, довідавшись, що Україна прийняла віру саме з Візантії.

Визвольні змагання і боротьба УПА були для слухачів-греків з Істамбули і Тракії справжньою ревеляцією. Доповідь справила велике враження, тому навіть після операції п. Забєлла частенько навідувавалися до нього хворі з інших заль, прохаючи про дальші інформації про Україну.

Звичайний випадок поміг поширити правду про Україну навіть серед лікуванців.

У ФРАНЦІЇ

УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БОЖА І ХОР ФІЛІЇ ОУРФ У ПАРИЗЬКІЙ ТЕЛЕВІЗІЇ

Як вже наперед повідомляли французькі часописи (Ле Фіґаро"), в неділю, 5-го жовтня ц. р., в сальоні паризької телевізії, відправлено Архиерейську Службу Божу в українсько--католицькому обряді.

У відправі Богослужби взяло участь 5 українсько-католицьких священиків на чолі із Всесв. о. Мітратом Перрідоном Яковом та Всеч. О. о. Левенцем Михайлом та Сапеляком. Дияконував Всеч. о. д-р Вівчарук; церемонією керував Всеч. о. Яцків Іван.

Співав (у поменшеній формі) мішаний хор Філії ОУРФ в Парижі із запрошеними двома співаками, під керівництвом п. Дратвінського, відомого диригента хору в Ліоні, який недавно переїхав до Парижа. Сопранове сольо виконала п-і Дратвінська, колишня керівничка хорів на Західній Україні, а теперішня душа хору при Філії ОУРФ в Парижі.

Зорганізування, завдяки панству Дратвінським, хору при Філії ОУРФ, дало також можливість Українсько-Католицькій Місії в Парижі, дорогою телевізії, запізнати з українсько-католицьким обрядом і хоровим церковним співом, паризьких та інших чужинецьких глядачів.

При кінці слід додати, що вся обрядова церемонія була врочисто виконана, а нові ризи духовенства надавали ще більшої пишности.

Гарний та вишколений голос Всч. о. Вівчарука зливався з уміло веденим хором, який своїм першим прилюдним виступом зарепрезентувався дуже добре на добро української спільноти Парижа.

УСПІХ МОЛОДОЇ УКРАЇНКИ В МІЖНАРОДНІМ КОНКУРСІ У ФРАНЦІЇ

У Лієвен, в міжнароднім конкурсі молодих акордеоністів, вже вдруге першу нагороду й почесну чашу здобула 11-літня українка Петруня Озеранець, а крім цього відзначено її „найвищим вирізненням та призначням жюрі", як пишуть французькі часописи.

УКРАЇНСЬКІ ЖЕРТВИ НАЦИЗМУ У ФРАНЦІЇ

В місті Буле (Бонсанжан) знайдено у спільній могилі 27,000 жертв нацистського терору підчас війни, в тому числі більше як половину українців. Об'єднання Українських Робітників у Франції робить заходи для здвигнення пам'ятника на цій могилі.

Шахтарі твердого вугілля дістали підвишку по $1.90 денно

Вашингтон. — Власники шахт твердого вугілля пішли за прикладом продуцентів м'якого вугілля, підпису тарською юнією в якому передбачена підвишка по $ 1.90 денно для 68,000 членів юнії. Контракт передано до затвердження Ради Стабілізації Платні, яка мала зібратися в понеділок.

Подібну підвишку для шахтарів м'якого вугілля вона обмежила до дол. 1.40 денно, одначе, коли шахтарі вийшли на страйк з цього приводу, президент довів до угоди в Білому домі тому тиждень і шахтарі повернулися до праці. Надіються, що Рада буде обережніша при розгляданні нової підвишки, щоб не викликати нового невдовілля.

Американські літуни будуть відстрілюватися у випадку совєтського нападу

Вашингтон. — Команда повітряних сил залишила уже самим літунам та заморським командувачам вирішення, що робити на випадок, коли совєтські вояки заатакують американські літаки, що літають в мирних цілях в неросійських територіях. Представник повітряних сил виявив, що це стосується таких випадків, який трапився в початках поточного місяця американському літакові Бі-29 на японських водах. Відстрілювання треба вважати за самооборону. Одначе у випадкові з літаком Бі-29 пілот не міг відстрілюватися, бо літак не був озброєний і не був приготований на оборону. Тепер американські літаки, які вибираються в мирній місії, будуть мати в поготівлі ескорту з боєвих літаків, готових до дії на випадок потреби. Про питання, коли заходить потреба, вирішуватимуть кожночасні обставини.

Бувший провідник „Пробоєвих відділів" кандидує в Німеччині

Бонн, Німеччина.— В Нижчій Саксонії відбуваються вибори до громад, і бувші нацисти кандидують там на пости в громадській самоуправі. Бувший провідник „Пробоєвих відділів „С. А." Вільгельм Шепман кандидує в місцевості Гіфгорн. Його кандидатура та пожвавлена діяльність інших бувших членів Націонал Соціялістичної партії свідчать про те, що націзм у Німеччині ще не зліквідований, хоч уряд розв'язав партію „Райхссоціялістів". Члени тієї партії діють під фірмою нових партій, або просякають до існуючих партій, щоб здобути вплив на вибори, що відбудуться 9. листопада. Поліція розганяє передвиборчі збори тих замаскованих націстів, на яких співають націстських та протижидівських пісень. Ця пожвавлена діяльність націстів спричинює клопіт федеральному урядові, бо саме тепер Франція мала б ратифікувати договори з Німеччиною в справі европейської оборони та миру з Німеччиною. Франція домагається цензури промов націстів, в яких вони виступають проти Західних союзників. Нацисти мають впливи в Нижчій Саксонії (в околицях Гановеру), в північній Баварії та в Шлезвіґ-Гольштайні. Нацисти заявляють, що Західні союзники потребують їх до боротьби з марксизмом у Німеччині і поза нею, і що вони мусять бачити разом з федеральним урядом, що „не може бути сильна Німеччина без тих, що її зробили сильною в минулому". Та федеральний уряд розв'язав націстську партію Райхссоціялістів, бо вона має зв'язки з комуністами.

Передбачають гарну погоду на день виборів

Вашингтон. — Бюро Погоди передбачає ясну й лагідну погоду майже для всіх околиць і закутин Злучених Держав під час виборів у вівторок наступного тижня. За дотеперішніми вістками, тільки північно-східні і північно-західні стейти матимуть дощі з відповідним обниженням температури, а решта країни не дасть виправдання для осіб, що схочуть відтягатися від голосування. Подробиці в зміні погоди будуть подавати точніше місцеві бюра. Передбачування оперті на теперішньому стані погоди, тобто на постійній теплоті й ясних днях. Тільки на Заході й Середньому Заході й на Сході запанував передчасний холод.

ТАРЗАН, ч. 2945. Одна загроза.

„Саме впору", бурчав О'Рорке. „Це, можливо, Рутанґ і його люди шукають за своїм дезертиром слоном. Надіюся, що ніхто не бачив нас на його хребті".

Голосно сурмлячи, чорний Маллюк обернувся і атакував тих людей від слонів із лужка, що надходили.

„Вартівник муру!", тихо гомонів Люкаґ. „Лежи тихо, доки він не пройде".